

Становище

От член на Научното жури (съгл. Заповед № РД-09-25/07.03.2018 г.)

Кръстанка Георгиева Маринова, доктор, доцент в СУ „Св. Кл. Охридски“, Факултет по химия и фармация.

За дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“

Автор на дисертационния труд: Деница Миткова Бранкова, редовен докторант в Институт по физика на твърдото тяло “Акад. Георги Наджаков”, БАН

Тема на дисертационния труд: Течнокристални свойства на моделни липидни мембрани и дефектите в тях: Влияние на липидния състав и водната среда върху еластичността, ръбната енергия и електричния капацитет

1. Актуалност.

Свойства на липидните мембрани са обект на интензивни изследвания вече няколко десетилетия най-вече във връзка с възможността да се моделират и проследят директно свойствата на клетъчните мембрани и транспорта на вещества през тях. Механичните свойства на мембраните са от първостепенно значение за целостта и функционалността им. Въпреки натрупаните многобройни емпирични данни за влиянието на състава и свойствата на средата от двете страни на мембраната върху транспортните процеси, все още липсват достатъчно данни за промяната на механичните свойства. Основна причина за бавното напредване в тази област са малкото на брой и много трудоемки експериментални техники, които позволяват извличането на такава информация. Затова смятам, че темата на дисертацията е много актуална. И още тук мога да отбележа, че необходимите внимателен подход, прецизна системна работа и строг анализ на всички резултати са дали отличен резултат.

2. Познаване на състоянието на проблема.

Отлично написаните Глави 2, 3 и 4 на дисертацията, детайлният анализ на получените резултати и сравнението с литературни данни в глава 5, цитираните 245 литературни източника, от които над 70 от последните 10 години, несъмнено доказват, че Деница Миткова познава много добре актуалното състояние на проблема.

3. Избрана методика.

Избраните методики на изследване са сред най-добрите, които са разработени и се прилагат за определяне на еластичност, ръбна енергия и електричен капацитет. Изследвани са везикули, които са образувани по различни методи. Всички получени резултати са сравнени с данни на други автори, където такива са налични. Предложени са разумни обяснения за наблюдаваните разлики при някои от системите, като по-слабото намаление на k_c определено от анализ на термични флуктуации на формата на квазисферични везикули в сравнение с резултати получени с микроманипулация на гигантски везикули, напр.

4. Научни приноси.

Приносите на дисертацията отразяват правилно основните резултати и заключения относно физиката на изследваните системи и наблюдаваните ефекти на състава (присъствие на заряди, на захари, на лизолипиди) и на средата (рН) върху еластичността на огъване на

мембраните. Определените електрични свойства (описани в Глава 5.4 и формулирани в принос IV) много добре се съгласуват с резултатите от структурни изследвания, а това несъмнено допринася за по-доброто научното разбиране и описание на изследваните системи.

5. До каква степен дисертационният труд и приносите са лично дело на кандидата?

Напълно съм убедена, че представеният дисертационен труд е лично дело на кандидата. Началната постановка и насоката на изследването са формулирани от научния ръководител, но цялостното изпълнение и постигнатите резултати, вкл. петте публикации по дисертацията, от които три с първи автор Деница Миткова, несъмнено доказват нейния личен принос.

6. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са отпечатани, цитирания.

Дисертацията е написана върху пет публикувани работи: една като глава в книга-сборник и от четири в списания с импакт-фактор, като две са в списанието *Colloids Surfaces A* с импакт-фактор 2.714. Броят и авторитетът на публикациите надхвърля почти двойно минималните изисквания от три статии в пълен текст, от които 1 в списание с импакт-фактор. Забелязваният брой цитати: 8, седем от които върху двете работи в *Colloids Surfaces A*, е още едно обективно доказателство за високото качество на публикуваните резултати и тяхното значение и принос за разбирането на физиката на липидните мембрани.

7. Критични бележки.

Нямам съществени бележки по представения дисертационен труд. Забелязват се малко на брой технически грешки както в дисертационния труд, така и в автореферата, но те по никакъв начин не компроментират съдържанието като резултати и направени заключения.

8. Авторефератът правилно ли отразява основните положения и научните приноси на дисертационния труд?

Авторефератът съвсем точно и пълно отразява основните резултати и заключения, както и научните приноси на дисертационния труд. Предвид изискванията за обема, е разбираемо, че в автореферата почти изцяло са спестени подробности от Глави 2 и 4 на дисертацията.

9. Заключение.

Въз основа на отличните резултати, и предвид наукометричните показатели, които не само съответстват, но и надхвърлят значително изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България, и на препоръчителните критерии на Научния съвет на ИФТТ-БАН, убедено препоръчвам на Научното жури да присъди на Деница Миткова Бранкова образователната и научна степен „доктор“.

26 април, 2018 год.
гр. София

Изготвил:
/доц. д-р Кръстанка Г. Маринова/